

1) Český rozhlas/Český rozhlas 6 – podnět týkající se pořadu „Názory a argumenty“ vysílaného dne 3. dubna 2010 v čase 18:10 hodin na programu Český rozhlas 6. Pisatel si stěžuje na příspěvek Rudolfa Kučery na téma „Jaká má být míra tolerance pro netoleranci?“, neboť neposkytoval objektivní a vyvážené informace.

Přepis pořadu

moderátor: „No a všechny následující příspěvky už zazní premiérově. Ten prvý tak trochu s terorismem v Ruské federaci souvisí, i když nepřímo a týká se západní Evropy. Ta totiž viditelně ztrácí toleranci vůči netolerantnímu islámu. Úvahu Rudolfa Kučery čte Radlík Novák.“

Radlík Novák: „V posledním období se odehrává pozvolná změna ve vztahu křesťanského a islámského světa. První fáze této proměny byla uvozena ozbrojenými útoky islámského terorismu opírajícího se o fundamentalistické pojetí náboženství na západní metropole, na New York, Londýn, Madrid a tak dále. Válka s islámským terorismem se dostala do každodennosti západního světa, jenž se ale současně vždy bránil tomu, aby z toho byla válka náboženství a snažil se uchovat svou multikulturní podobu. Například všude v Evropě vyrostly stovky nových mešit, jenom v Bosně jich bylo postaveno 158. Vznikl bezpočet islámských výukových center, koránských škol, neobyčejně posílily islámské komunity, jenže míra vstřícnosti a tolerance je už téměř naplněna. Evropa si už začíná sahat na dno své multikulturní připravenosti. Důvodů je celá řada a já vyberu jen náhodně některé. Například rostoucí agresivita islámských politiků jako je libyjský vůdce Muammar Kádáfí, jenž nedávno hrozil Švýcarsku dokonce svatou islámskou válkou Džihádem, protože se odvážilo neudělit víza lidem jako je jeho syn, kteří hrubým způsobem porušili švýcarské zákony, nebo turecký ministerský předseda Erdogan, jenž vyzval Německo, aby povolilo zřizování tureckých gymnázií, kde by mohli studovat turečtí žáci jen v turečtině a aby bylo ve školství zaměstnáno mnohem více tureckých učitelů a učitelek. Kdyby šlo o dvojjazyčná gymnázia, kde by se vedle hlavního jazyka němčiny učil také turecký jazyk, bylo by to na místě, ale vyčleňovat turecké školáky ještě více ze společnosti postrádá smysl. Dalším důvodem je rostoucí agresivita některých islámských komunit vůči Evropě, její kultuře, mravům a zvykům a v neposlední řadě vůči křesťanství. Stále více se objevují požadavky, aby bylo u některých evropských soudů souzeno podle islámského práva Šaría, aby islámští přistěhovalci nemuseli ve všem všudy respektovat evropské zákony a tak dále. Při tom je základem evropské identity a soudružnosti společné pojetí práva, které není uloženo v nějakých náboženských textech, ale je po stovky let hledáno a nalézáno. Šaría je právo v zásadě odvozené z koránu a sunny a nezná například přirozená lidská práva, ale pouze ta, která jsou odvozena z těchto náboženských zdrojů. Abychom alespoň částečně pochopili rostoucí hněv určitých evropských společenství, uveďme si pár čísel a faktů: ve dvacátém století nerostlo žádné náboženství tak rychle jako islám, jeho šíření bylo a je podporováno miliardami dolarů ze zemí blízkého východu, ze Saudské Arábie, bohatých emirátů a tak dále. Přesto je v Evropě islám stále ještě menšinovou záležitostí, naprostá většina obyvatel Evropy jsou křesťané, jak to odpovídá její historii a kultuře. Je jich zhruba 550 ze 700 milionů obyvatel Evropy. V zemích, kde je největší počet islámských přistěhovalců jako je Francie nebo Holandsko, je jich něco přes 5%, v Německu 5%, ve Švýcarsku 4,5%, v Rakousku 4,2%, podobně je na tom Velká Británie. Evropa samozřejmě nábožensky upadá, ale když bychom vzali jen počet lidí bez vyznání nebo dokonce ateistů, stále by jich bylo 3 krát víc než muslimů. Nemělo by to islámské věřící v Evropě vést k jisté přiměřenosti či umírněnosti? Ke snaze se integrovat a sžít s místními obyvateli? A pokud se o to nesnaží, pak se nemohou příliš divit, že se stane například to, co dnes vidíme v Belgii. Tam vznikl návrh zákona, jenž bude v dubnu projednán v parlamentu a patrně přijat. Tedy nepřímo ženám, které jsou podle islámských předpisů od hlavy až k patě zahaleny, zakazuje jízdu ve veřejné dopravě, vstup do škol, nemocnic, nákupních center a tak dále. Přesněji řečeno, v zákoně je výslovně pouze uvedeno, že to bude zakázáno každé osobě, která je v obličeji zcela zahalena, tak že jí není možné identifikovat. Jinými slovy není to výslovná diskriminace islámských žen, ale prakticky se jich to hlavně týká. Šátek na hlavě bude tedy nadále povolen, ale zakázány budou tímto způsobem burky a nikáby, plně zahalení hlavy pouze s průzorem. Přiznám se, že mně nějakou dobu trvalo, než jsem si například v Mnichově zvykl na neobyčejné množství takto úplně zahalených žen v nákupních zónách, ale nakonec jsem sebral své poslední multikulturní sklony a zajímal se pouze o to, z jakých látek jsou ušity. Některé ženy je měly z velmi drahých látek, jiné z obyčejnějších, což jsem si vyložil tak, že některé jsou bohaté a jiné chudší. Nenapadlo by mě při tom, že by to někdo chtěl pod trestem zakázat. V Belgii se však pro to rozhodli. Hlavním důvodem je veřejná bezpečnost, která vyžaduje, aby každý byl snadno identifikovatelný, aby se takto nemohl skrýt žádný terorista. Důležité je, že pro tento zákon jsou nejen vládnoucí křesťanští demokraté, ale i koaliční liberálové a opoziční zelení. Z toho je vidět, že strach z islámského terorismu může mít i takto nepřijemné důsledky pro islámské věřící. **Ti si tedy možná budou muset také připomenout, že se v arabských islámských zemích nepraktikuje vůči křesťanům žádná tolerance, že se v těchto**

zemích nesmí stavět kostely, že když chce muslim přestoupit na křesťanství, hrozí mu trest smrti a podobně, že Evropané mohou vnímat úplné zahalení těla včetně obličeje za jakousi zed' vůči okolní většinové společnosti, za vyjádření uzavřenosti do vlastních zvyků, jejichž součástí je kamenování provinilců, vraždy pro zachování cti, bití žen a tak dále. Mají být Evropané tolerantní vůči těmto zvykům? Jeden z významných německých komentátorů liberálního týdeníku Die Zeit Josef Joffe se ptá: „Je nutná tolerance vůči netoleranci, spravedlnost pro bezprávi, soucit s nesoucitelnými?“. Chtělo by se mi odpovědět, že by to bylo křesťanské, ale na druhou stranu si při pohledu na celou evropskou historii musím připomenout, že Evropa se nesmí vzdát hodnot, k nimž se dopracovala a které si sama na sobě vybojovala. Jsou to hlavně hodnoty oddělení náboženství a politiky, toho, že občanská práva jsou rovná pro všechny a nesmí je žádné náboženství ovlivňovat, protože se odvozují s přirozených práv člověka. Evropská společnost je od strašlivé zkušenosti druhé světové války otevřenou společností spojenou jedním pojetím práva, je společností demokratickou usilující o náboženskou toleranci. Jestliže se ale dnes například ve Francii nebo v Belgii vážně mluví o zákazu burky na veřejnosti, tedy zákazu, jenž způsobí spíše víc problémů, než jich vyřeší, pak je to třeba brát jako vážný signál pokusu o obranu před něčím, co Evropu začíná skutečně ohrožovat. Zákaz burky je snadné odsoudit a to zvláště tam, kde se lidé tyto problémy nedotýkají. Před tím by však bylo užitečné se na věc podívat z hlediska celé Evropy, její identity a její budoucnosti.“
Moderátor: „Zamyšlení Rudolfa Kučery četl Radlík Novák.“

Vyjádření OR:

Stížnost konkrétně směřuje proti jednomu tvrzení z uvedeného pořadu: „...že se v arabských islámských zemích nepraktikuje vůči křesťanům žádná tolerance, že se v těchto zemích nesmí stavět kostely, že když chce muslim přestoupit na křesťanství, hrozí mu trest smrti a podobně...“

OR nejprve doporučuje poslechnout resp. přečíst přepis celého pořadu, neboť by jinak mohlo dojít k vytržení z kontextu.

Stížnost se konkrétně ohrazuje proti tvrzení o zákazu staveb nových kostelů (přitom toto neplatí paušálně, ale pouze v Saudské Arábii) a proti tvrzení o hrozbě trestu smrti za přestoupení od islámu ke křesťanství. V souvislosti s tím OR při hledání ve veřejných zdrojích zjistilo následující informace:

Zákaz staveb kostelů skutečně zřejmě paušálně ve všech arabských islámských zemích není součástí právního řádu, avšak této činnosti nejsou příznivě nakloněny ani exekutivní orgány jiných zemí než saudské Arábie.

Podobně je nesporně pravda, že princip náboženské svobody je v právních řádech a smlouvách ve většině arabských islámských zemích nějak zakotven např.:

Článek 18 Všeobecné deklarace lidských práv [UDHR,1948] uvádí: „**Každý má právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství; toto právo zahrnuje v sobě i volnost změnit své náboženství nebo víru, jakož i svobodu projevat své náboženství nebo víru, sám nebo společně s jinými, ať veřejně nebo soukromě, vyučováním, prováděním náboženských úkonů, bohoslužbou a zachováváním obřadů.**“

Po dlouhých rozpravách nakonec všechny muslimské státy s výjimkou Saúdské Arábie přijaly Všeobecnou deklaraci lidských práv. V průběhu debat o článku 18 v roce 1966 požadovaly Saúdská Arábie a Egypt zrušení odstavce zaručujícího svobodu na změnu svého náboženství. Nakonec, aby byly usmířeny islámské státy, byl přijat kompromis navržený Brazílií a Filipínami. Tak bylo „svoboda na změnu svého vyznání nebo víry“ nahrazeno „svoboda mít nebo přijmout vyznání nebo víru podle svojí volby“. Podobně v roce 1981 během debat o deklaraci na odstranění všech forem netolerance a diskriminace z důvodu náboženství nebo víry Írán s novým režimem každému připomněl, že islám trestá odpadlictví smrtí.

Pokud jde o ústavy různých muslimských zemí, zatímco mnoho z nich zaručuje náboženskou svobodu (Egypt, 1971; Sýrie, 1973; Jordán, 1952), některé mluví o svobodě svědomí (Alžírsko, 1989) a některé o svobodě myšlení a přesvědčení (Mauretánie, 1991). Islámské země nemají mimo dvou výjimek ve svých trestních řádech problém odpadlictví

zmíněn; těmi dvěma výjimkami jsou Súdán a Mauretánie. V súdánském trestním řádu z roku 1991 v článku 126.2 čteme: „Každý, kdo je vinen odpadlictvím, je vyzván, aby se kál po dobu určenou soudním dvorem. Vytrvá-li ve svém odpadlictví a nejedná se o někoho, kdo konvertoval na islám teprve nedávno, bude usmrcen.“ V trestním řádě Mauretánie z roku 1984 v článku 306 se dočteme: „...Každý muslim, který se provinil odpadlictvím, ať už svými slovy nebo zjevnými činy, bude vybidnut, aby během tří dnů litoval. Jestliže toho za tuto dobu nezalituje, je odsouzen k smrti jako odpadlík a jeho majetek zabaven státem.“ To stejné to platí i pro ženy. Marocký trestní řád se zmiňuje pouze o provinění těch, kteří podrývají muslimskou víru, nebo těch, kteří se pokoušejí konvertovat muslima na jiné náboženství. Trest se pohybuje od pokuty až po uvěznění na dobu tří let.

Nepřítomnost jakýchkoliv zmínek o odpadlictví v trestních řádech některých islámských zemí však v žádném případě neznamená, že muslim v takové zemi může svobodně opustit svoji víru. Ve skutečnosti jsou mezery v trestních řádech naplněny islámským právem. Mahmúd Muhammad Taha byl v roce 1985 oběšen za odpadlictví, ačkoliv se v té době súdánský trestní řád z roku 1983 o žádném takovém zločinu nezmiňoval.

Podobně také přední orientalista Zdeněk Müller ve svém díle *Islám: historie a současnost* (Nakladatelství NS Svoboda, 1997), uvádí:

"Valné shromáždění OSN přijalo 10. prosince 1948 Všeobecnou deklaraci lidských práv, která nebyla právně nikdy zpochybněna. Na základě principů obsažených v této deklaraci byly v roce 1976 předloženy ke schválení dva dokumenty. První se týkal ekonomických a sociálních práv, druhý práv občanských a politických. Muslimské státy sice pro přijetí obou dokumentů hlasovaly, ale daly najevo jisté výhrady. Týkaly se dvou článků - článku 16, který hovoří o svobodě volby partnera v manželství, neboť islámské právo zakazuje ženám vdát se za nemuslima, a článku 17, který přiznává člověku právo na vlastnictví, neboť podle islámské představy náleží absolutní vlastnické právo jen Bohu. Nepřijatelná byla pro muslimy rovněž formulace článku 18, v němž se deklaruje svoboda svědomí a právo občana měnit náboženské vyznání. Podle islámského práva je sice možné přestoupit z jiného náboženství na islám, nikoliv však obráceně. Takový postup se kvalifikuje jako odpadlictví, což je v islámu zločin, který si zaslouží nejvyšší trest - smrt odpadlíka"

OR před rozhodováním Rady nejprve upozorňuje na nedostatečnou dostupnost zdrojů, které se této otázky týkají, stejně jako možné výhrady nedostatečné odbornosti zaměstnanců OR pro tuto posouzení této otázky a navrhuje, aby došlo k zadání odborného posudku v této věci. Ze zjištěných informací a kontextu celého textu nelze jednoznačně hovořit o neobjektivních a nevyvážených informacích. Přestože pořad názory a argumenty jako celek je samotným provozovatelem označen jako hlavní publicistický pořad, samotné sporné místo je uvozeno moderátorem s tím že jde o úvahu, nikoli o informaci zpravodajského charakteru

Závěr:

Rada se seznámí s podnětem a rozhodne o dalším postupu.